

## **TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2009 vp**

### **Hallituksen esitys laiksi valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin**

#### **JOHDANTO**

##### ***Vireilletulo***

Eduskunta on lähettänyt 25 päivänä helmikuuta 2009 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin (HE 4/2009 vp).

##### ***Eduskunta-aloite***

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt lakialoitteen laiksi valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin (LA 11/2009 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 25 päivänä helmikuuta 2009.

##### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi
- lainsäädäntöjohtaja Pekka Laajanen ja lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, valtiovarainministeriö
- apulaisjohtaja Jukka Vesala, osastopäällikkö Liisa Halme, pankkitarkastaja Veli-Jukka Lehtonen ja toimistopäällikkö Jaana Rantama, Finanssivalvonta
- toimistopäällikkö Jouni Timonen, Suomen Pankki
- lakiasiaintohtaja Heikki Alanen, Nordea Pankki Suomi Oyj
- osastonjohtaja Taina Kallio, OP-Keskus osk

- toimitusjohtaja Heikki Suutala, Paikallisosuuspankkiliitto ry
- lakiasiaintohtaja Jukka Huotari, Sampo Pankki Oyj
- johtaja Erkki Kontkanen, Finanssialan Keskusliitto
- tarkastusjohtaja Pertti Manninen, Säästöpankkiliitto
- toimitusjohtaja Matti Inha, Suomen Hypoteekkiyhdistys
- professori Sami Torstila, Helsingin kauppa- korkeakoulu
- professori Vesa Kanninen, Helsingin yliopisto
- ministeri Matti Louekoski
- kauppatieteiden maisteri Kaarlo Jännäri.

##### ***Viitetieto***

Suomi on tehnyt 29.5.2009 Euroopan komissiolle virallisen ilmoituksen valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin. Komissio on antanut päätöksensä 11.9.2009 (komission päätös C(2009)6931).

Komissio toteaa, että sille ilmoitettu pääomasijoitusjärjestelmä on yhteensopiva sisämarkkinoiden kanssa ja sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa. Tämän vuoksi komissio on päättänyt olla vastustamatta järjestelmää.

## HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka perusteella valtio voisi tehdä toimintakykyisiin ja vakavaraisuusvaatimukset täyttäviin talletuspankkeihin pääomasijoituksia merkitsemällä suomalaisen talletuspankin liikkeeseen laske-  
man pääomalainan. Valtion pääomasijoitus voitaisiin tehdä myös merkitsemällä suomalaisen talletuspankin suomalaisen omistusyhteisön tai osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön liikkeeseen laskema pääomalaina. Valtio voisi merkitä pääomalainan vain, jos lainan liikkeeseenlaskija täytti pääomalainan liikkeeseenlaskua edeltävän viimeisen tiedossa olevan vuosineljänneksen tietojen perusteella luottolaitostoinnasta annetussa laissa säädetyt vakavaraisuusvaatimukset. Pääomalainaa ei kuitenkaan saisi merkitä, jos liikkeeseenlaskijan vakavaraisuus mainitun vuosineljänneksen jälkeen on Finanssivalvonnan arvion mukaan vähentynyt alle laissa säädetyin.

Valtio voisi merkitä pääomalainoja enintään neljän miljardin euron määrään asti taikka valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen tai valtuuksien puitteissa. Valtio saisi merkitä vain sellaisen pääomalainan, jonka määrä vastaa enintään kahta prosenttia liikkeeseenlaskijan luottolaitostoinnasta annetussa laissa säädetyillä riskikertoimilla painotettujen erien tai konsolidoitujen erien kokonaismäärästä.

Pääomalainan liikkeeseenlaskija saisi lunastaa pääomalainan pääoman takaisin aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua sen liikkeeseenlaskusta. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että talletuspankki pääomalainan pääoman takaisinlunastuksen jälkeenkin täyttää vakavaraisuusvaatimukset ja että Finanssivalvonta antaa suostumuksen takaisinlunastukselle. Valtiolla ei olisi oikeutta vaatia pääomalainan takaisinlunastamista.

Pääomalainalle maksettaisiin vuotuista korkoa. Pääomalainan ehtojen mukaan koron määräytymisperusteena olisi valtion viiden vuoden joukkovelkakirjalainojen perusteella määräytyvä viitekorko lisättynä kuuden prosenttiyksikön lisällä. Viitekoron määräytymisperusteista sää-

dettaisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikkeeseenlaskijan olisi pääomalainan ehtoissa sitouduttava valitsemaan hallitukseensa kaksi valtion nimeämää jäsentä, jos liikkeeseenlaskija ei ole maksanut pääomalainalle kertynyttä koko korkoa kahdelta vuodelta.

Pääomalainan olisi sisällettävä ehto, jonka mukaan siihen asti, kun liikkeeseenlaskija on lunastanut pääomalainan pääoman kokonaan takaisin, se saisi jakaa voittoa omistajilleen enintään määrän, joka vastaa liikkeeseenlaskijan asianomaisen tilikauden vahvistetun tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen tilikauden voittoa tai ylijäämää vähennettynä valtion merkitsemälle pääomalainalle maksettavan koron määrällä. Jos liikkeeseenlaskija ei jakokelpoisten varojen riittämättömyyden takia voi maksaa korkojakson korkoa kokonaisuudessaan, liikkeeseenlaskija ei saa kyseiseltä tilikaudelta jakaa voittoa lainkaan. Liikkeeseenlaskija ei myöskään saisi hankkia vastiketta vastaan omia osakkeitaan tai kantarahasto-osuuksiaan taikka palauttaa lisäosuus- tai sijoitusosuusmaksuja, ennen kuin se on lunastanut pääomalainan pääoman kokonaan takaisin.

Pääomalainan olisi sisällettävä ehto, että siihen asti, kun liikkeeseenlaskija on lunastanut pääomalainan pääoman kokonaisuudessaan takaisin, liikkeeseenlaskijan liiketoiminnan luovutuksen, sulautumisen toiseen luottolaitokseen, jakautumisen, yritysmuodon muuttamisen tai toiminnan muun näihin rinnastettavan uudelleen järjestämisen saa toteuttaa vain valtion suostumuksella.

Päätös laissa tarkoitetun pääomalainan merkitsemisestä tehtäisiin valtioneuvoston yleisistunnossa.

Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan ensi tilassa.

### *Lakialoite*

Lakialoitteessa ehdotetaan, että hallituksen esityksessä esitetyn pääomalainan asemesta valtio merkitsisi talletuspankin osakkeita.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut*

Talousvaliokunta ehdottaa, että laki hyväksytään hallituksen esityksen pohjalta talousvaliokunnan lakiin tekemin muutoksin ja että lakialoite hylätään.

Talousvaliokunnalle annetun tiedon mukaan pankkien vakavaraisuus on pysynyt vahvana. Pankkisektorin kannattavuus on heikentynyt, mutta se on edelleen positiivinen. Näillä näkymin valtiolla ei ole tarvetta tehdä laissa tarkoitettua pääomasijoitusta mihinkään Suomessa toimiluvan saaneeseen pankkiin.

Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että tarkasti säännelty, määräaikaiseksi säädettävä mahdollisuus pankin vakavaraisuuden vahvistamiseksi ja siten luotonannon turvaamiseksi on käytettävissä olosuhteiden niin vaatiessa. Tämä mahdollisuus lisää osaltaan luottamusta rahoitusmarkkinoihin ja tasoittaa kilpailuasetelmaa tärkeimpien kilpailijamaiden kanssa, joissa valtio on antanut pankeille rahoitustukea.

Talousvaliokunta painottaa valvonnan tehokkuutta ja valvojien yhteistoimintaa yli rajojen, kun laki koskee kotimaisten pankkien lisäksi myös sellaisia Suomessa toimiluvan saaneita tytäripankkeja, jotka ovat ulkomaisen emoyhtiön omistuksessa. Valvojalla on oltava tehtävään riittävät ja osaavat resurssit. Valtiovarainministeriön on nimettävä pääomalainaa ottavan pankin hallitukseen pätevät, valtion eduista huolehtivat henkilöt.

*Pankkien nykytila Suomessa*

Finanssivalvonnan talousvaliokunnalle antaman tiedon mukaan suomalaisten pankkien likviditeettitilanne on hyvä. Talletusrahoitus on vakaa, ja lyhytaikainen rahoitus on toiminut ongelmitta. Finanssikriisin johdosta vaikeutunut pitkäaikaisen rahoituksen hankinta on helpottunut merkittävästi. Rahoituksen hinta on laskenut huomattavasti, ja edullisemman vakuudellisen ja kalliimman vakuudettoman rahoituksen hintaero on kaventunut.

Pankkisektorin liikevoitto on laskenut tänä vuonna erityisesti korkokatteen kaventumisen ja

arvonlennusten kasvun johdosta, mutta kannattavuus on edelleen positiivinen. Syyskuussa 2009 arvonlennustappiot olivat 0,4 prosenttia ja järjestämättömät saamiset 0,8 prosenttia luotto- ja takauskannasta. Alhainen korkotaso on helpottanut maksujärjestelyjä. Taluskriisi heijastuu viiveellä pankkitoimintaan. Valiokunnalle annetun arvion mukaan vuonna 2010 luottotappiot lisääntyvät, mutta eivät niin paljon kuin aikaisemmin on arvioitu.

Suomalaispankkien vakavaraisuus on vahvistunut vuoden 2008 syyskuusta lähtien. Pankkisektorin yhteenlaskettu ensisijaisten ja toissijaisten (Tier1 + Tier2) omien varojen vakavaraisuussuhde on noussut syksyllä 2009 yli 14 prosenttiin. Ensisijaisten omien varojen määrällä laskettu vakavaraisuussuhde oli vajaat 14 prosenttia. Kesäkuun lopussa 2009 yksittäisten pankkien ja pankkiryhmittymien vakavaraisuussuhteet vaihtelivat 12 prosentista 21,7 prosenttiin.

Luottolaitoslain mukaan omia varoja on oltava vähintään 8 prosenttia luottolaitoksen varojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten riskipainotteisesta määrästä. Vähintään puolet vaadittu omien varojen määrästä on katettava ensisijaisilla omilla varoilla. Kesäkuun 2009 lopussa pankkisektorin yhteenlasketuista omista varoista 95 prosenttia oli ensisijaisia omia varoja. Yhteenlaskettu omien varojen ylijäämä (pääomapuskuri) oli 9 miljardia euroa syyskuussa 2009. Puskuri kasvoi kesäkuusta noin 700 miljoonalla eurolla.

Hallituksen esityksessä tarkoitettu valtion merkitsemä pääomalaina laskettaisiin talletuspankin ensisijaisiin omiin varoihin.

*Pääomasijoitus*

Talousvaliokunta korostaa, että lain mahdollistama valtion pääomasijoitus ei ole valtion pankkitukea vaikeuksissa olevaan pankkiin, vaan pääomasijoitus voidaan tehdä ainoastaan toiminnaltaan terveeseen ja vakavaraiseen pankkiin vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Kriisissä olevan pankin tukemiseen sovelletaan valtion vakuusrahastosta annettua lakia. Vakuusrahastolain mukaan valtioneuvosto voi määrätä Suomessa toimiluvan saaneen pankin tekemään rahastolle hakemuksen rahoitustuen saamiseksi, jos pankin vakavaraisuus on heikentynyt eikä vakavaraisuuden turvaaminen ole mahdollista ilman valtion rahoitustukea ja jos pankin selvitystila tai konkurssi voi johtaa vakaaviin häiriöihin rahoitusmarkkinoilla.

Valtio voi tehdä pääomasijoituksen talletuspankkiin, jolle on myönnetty toimilupa Suomessa. Laki koskee myös ulkomaisten emoyritysten kokonaan omistamia suomalaisia tytäryrityksiä, mutta pääomasijoitusta ei voi tehdä ulkomaisten pankkien Suomessa toimiviin sivukonttoreihin.

Valtio voi tehdä pääomasijoituksen merkitsemällä talletuspankin, talletuspankin suomalaisen omistusyhteisön tai osuuspankkien yhteisliittymän keskusyhteisön liikkeeseenlaskeman pääomallainaan. Talousvaliokunta pitää pääomallainaan Suomen pankkisektorin yhteisömuoto- ja omistusrakenteesta johtuen parempana kuin osakesijoitusta. Suomessa on osakeyhtiömuotoisia pankkeja, osuuspankkeja ja säästöpankkeja, jotka voivat antaa osakkeita, sijoitusosuuksia tai kantarahasto-osuuksia. Pääomallainoituksessa erimuotoiset pankit ovat tasavertaisessa asemassa. Pelkästään osakesijoitus rajaisi osuuspankit ja säästöpankit rahoituksen vahvistamisen ulkopuolelle.

Laissa säädetään yksityiskohtaisesti pääomallainaan ehdoista. Ne koskevat muun muassa sijoituksen määrää, pääomallainaan etuoikeusasemaa, takaisinlunastamista ja korkoa. Laissa säädetään myös liikkeeseenlaskijan voitonjaon rajoittamisesta ja liiketoiminnan uudelleen järjestelyjen ehdoista.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että pääomallainaan ehdot ovat tiukat, mutta eivät kuitenkaan niin tiukat, että pankin ei kannata laskea pääomallainaan liikkeeseen ja tällä tavoin vahvistaa vakavaraisuuttaan. Liian tiukoilla ehdoilla laki menettäisi tarkoituksensa lisätä pankin riskinotto- ja luotonantovaraa.

Talousvaliokunta on muuttanut lakiehdotuksen 7 §:n 3 momenttia siten, että valtiolla on

oikeus suoraan lain nojalla nimittää pääomallainaan liikkeeseenlaskijapankin hallitukseen kaksi lisäjäsentä, jos liikkeeseenlaskija ei ole maksanut lainalle kertynyttä korkoa yhdeltä vuodelta. Valtion nimittämällä hallituksen lisäjäsenillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla hallituksen jäsenillä. Näin valtiolla on hallituksen esityksessä ehdotettua paremmat mahdollisuudet valvoa ja turvata valtion etuja.

Talousvaliokunta pitää välttämättömänä huolehtia mm. siitä, että Suomessa toimiluvan saanut valtion pääomallainaan ottanut pankki ei siirrä varojaan konsernin sisällä ulkomaiselle emoyritykselleen. Valtion etujen turvaaminen on otettava huomioon, kun valtioneuvoston asetuksella säädetään pääomallainaan ehdoista ja muista pääomallainaan liittyvistä toimista.

Hallituksen esityksen mukaan pääomallainainojen voitaisiin merkitä enintään 31.12.2009 asti. Hallituksen esityksen käsittelyn viivästymisen johdosta talousvaliokunta ehdottaa, että laissa tarkoitettuja pääomallainainojen voidaan merkitä enintään 30.4.2010 asti, jotta laki ei menettäisi merkitystään.

Talousvaliokunta toteaa myös, että eduskunnan hyväksymät suomalaisille pankeille myönnettävät väliaikaiset enintään 50 miljardin euron takausvaltuudet ovat voimassa vuoden 2009 (HE 181/2008 vp — EV 110/2008 vp). Talousvaliokunnalle annetun tiedon mukaan valtuuksien jatkamisesta ja ehdoista ei ole toistaiseksi valmisteltu esitystä.

### ***Yksityiskohtaiset perustelut***

*3 §. Sijoituksen määrä.* Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että pääomallainainaan enimmäismäärä lasketaan luottolaitoslaissa tarkoitetuilla riskikertoimilla painotettujen erien tai konsolidoitujen erien kokonaismäärästä.

Momentin säännöstä on muutettu selkeämmäksi ja yksinkertaisemmaksi niin, että valtion merkitsemän pääomallainainaan enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia pankin omien varojen tai konsolidoitujen omien varojen vaatimuksesta.

Valiokunnalle annetun tiedon mukaan pääomasijoituksen enimmäismäärä muutetulla ta-

valla laskettuna vastaa hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla määräytyvää enimmäismäärää.

7 §. *Pääomalainan korko.* Pykäläehdotuksen 4 momentin mukaan pääomalainan liikkeeseen laskeman pankin on sitouduttava valitsemaan hallitukseensa kaksi valtion nimeämää jäsentä, jos pankki ei ole maksanut pääomalainalle kahdelta vuodelta kertynyttä korkoa kokonaisuudessaan.

Valiokunta on muuttanut sääntelyä niin, että valtiolla on oikeus suoraan lain nojalla ilman pankin hallintoelinten päätöksiä nimittää pankin hallitukseen kaksi lisäjäsentä, jos korko on jäänyt maksamatta yhdeltä vuodelta. Valtion nimitämällä lisäjäsenedellä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla hallituksen jäsenillä.

8 §. *Voitonjaon rajoittaminen.* Pykälän 1 momenttiin on täydennetty hallituksen esityksen antamispäivä 20.2.2009, jolla rajataan pääomalainan liikkeeseenlaskuajankohta ja pääomalainan ehtojen soveltaminen.

9 §. *Omien osakkeiden ja kantarahasto-osuuksien hankkiminen sekä lisäosuus- ja sijoitusosuusmaksun palautus.* Pykälän 1 momentissa on korjattu kirjoitusvirhe.

15 §. *Voimaantulo.* Hallituksen esityksen mukaan pääomalainoja voitaisiin merkitä enintään 31.12.2009 asti.

Lain voimaantulo on viivästynyt muun muassa sen johdosta, että EU:n komissio antoi valtiontukipäätöksensä pääomasijoitusten ehdoista syyskuussa 2009. Tämän johdosta valiokunta on muuttanut voimaantulosäännöstä niin, että pää-

omalainoja voidaan merkitä enintään 30.4.2010 asti, minkä myös komissio päätöksessään sallii.

### **Lakialoite**

Talousvaliokunta ehdottaa, että edellä esitetyin perustein laki hyväksytään hallituksen esityksen pohjalta ja että lakialoite hylätään.

Lakialoitteen perusteluissa sanotaan, että "muiden kuin osakeyhtiömuotoisten pankkien tapauksessa pankin liiketoiminta siirrettäisiin ensin osakeyhtiömuotoiselle perustettavalle pankille, jonka osakkeita merkitsisivät valtio sekä tarkoituksenmukaisessa laajuudessa muu omistaja".

Talousvaliokunta toteaa, että säädettävän lain mukaan valtion pääomasijoitus voidaan tehdä ainoastaan toiminnaltaan terveen ja vakavaraisen talletuspankin tai sen omistusyhteisön taikka osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön vakavaraisuuden vahvistamiseksi. Näin ollen yhteisömuodon muutosvaatimusta tässä tapauksessa ei voida pitää perusteltuna. Valtio voi suhtautua yhteisömuodon muutokseen toisin, jos kriisissä olevan talletuspankin vakaan toiminnan turvaamiseksi sovelletaan valtion vakuusrahastosta annettua lakia.

### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja*

*että lakialoite LA 11/2009 vp hylätään.*

## Valiokunnan muutosehdotukset

## Laki

## valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §  
(Kuten HE)

3 §  
*Sijoituksen määrä*

(1 mom. kuten HE)

Valtio saa merkitä vain sellaisen pääomalainan, jonka määrä vastaa enintään 25 prosenttia luottolaitostoiminnasta annetun lain 55 §:n 1 momentissa tarkoitetusta omien varojen vaatimuksesta tai, jos liikkeeseenlaskijaan sovelletaan mainitun lain 76 §:ssä tarkoitettua konsolidoitua vakavaraisuusvaatimusta, konsolidoitujen omien varojen vaatimuksesta.

(3 mom. kuten HE)

4—6 §  
(Kuten HE)

7 §  
*Pääomalainan korko*

(1—3 mom. kuten HE)

Valtiolla on oikeus nimittää liikkeeseenlaskijan hallitukseen kaksi lisäjäsentä, jos liikkeeseenlaskija ei ole maksanut pääomalainalle kertynyttä koko korkoa yhdeltä vuodelta. Valtion nimittämällä hallituksen lisäjäsenillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla hallituksen jäsenillä.

8 §

*Voitonjaon rajoittaminen*

Liikkeeseenlaskijan on pääomalainan ehdoissa sitouduttava siihen, että siihen asti kun se on lunastanut pääomalainan pääoman kokonaan takaisin, liikkeeseenlaskija jakaa varojaan osakkeenomistajille tai jäsenilleen tai näiden oikeudenomistajille taikka voitto-osuutena sijoitusosuuden tai kantarahasto-osuuden omistajille taikka säästöpankkilain (1502/2001) 41 §:n 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen taikka, jollei ennen 20 päivää helmikuuta 2009 liikkeeseen lasketun muun kuin tässä laissa tarkoitettun pääomalainan ehdoista muuta johdu, tällaisten pääomalainojen haltijoille korkona tai muuna tuottona enintään määrän, joka vastaa liikkeeseenlaskijan asianomaisen tilikauden vahvistetun tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikauden voittoa tai ylijäämää vähennettynä valtion merkitsemälle pääomalainalle 7 §:n 1 momentin perusteella maksettavan koron määrällä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

9 §

*Omien osakkeiden ja kantarahasto-osuuksien hankkiminen sekä lisäosuus- ja sijoitusosuusmaksun palautus*

Liikkeeseenlaskijan on pääomalainan ehdoissa sitouduttava siihen, ettei se hanki vastiketta vastaan omia osakkeitaan tai kantarahasto-osuuksiaan taikka palauta lisäosuus- tai sijoitusosuusmaksuja ennen kuin se on lunastanut pääomalainan pääoman kokonaan takaisin.

(2 mom. kuten HE)

10—14 §  
(Kuten HE)

15 §

*Voimaantulo*

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain nojalla voidaan merkitä pääomala-  
lainoja enintään 30 päivään huhtikuuta 2010 as-  
ti.

---

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                         |                              |
|------|-------------------------|------------------------------|
| pj.  | Jouko Skinnari /sd      | Eero Lehti /kok              |
| vpj. | Antti Rantakangas /kesk | Petteri Orpo /kok            |
| jäs. | Harri Jaskari /kok      | Sirpa Paatero /sd            |
|      | Anne Kalmari /kesk      | Oras Tynkkynen /vihr         |
|      | Matti Kangas /vas       | Markku Uusipaavalniemi /kesk |
|      | Toimi Kankaanniemi /kd  | vjäs. Janne Seurujärvi /kesk |
|      | Jouko Laxell /kok       | Anne-Mari Virolainen /kok.   |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

## VASTALAUSE 1

**Perustelut**

Olen ehdottanut valiokunnassa, että ed. Tennilän rinnakkaisaloite (LA 11/2009 vp laki valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin) otettaisiin valiokunnan käsittelyn pohjaksi, ja tehnyt muutosehdotukseni valiokunnan mietintöön mainitsemani lakialoitteen sisällön mukaisesti.

Valiokunnan mietinnössä esitetään pääomasijoituksen muodoksi suomalaisen talletuspankin liikkeelle laskeman pääomalainan merkitsemistä. Ehdotin valiokunnan käsittelyssä, että pääomalainan asemasta valtio merkitsisi talletuspankin osakkeita.

Valtion toimenpiteitä markkinoiden vakauttamiseksi tarvitaan finanssikriisissä, jotta pankkien asunto- ja yritysvelalliset eivät yksin joutuisi luottolaman uhreiksi.

Pankkituen kokonaismäärään tulevana vuosi-  
na vaikuttaa myös se, millä tavalla tuki on ohjattu pankeille. Useissa Euroopan maissa pankkituki on toteutettu merkitsemällä valtion nimiin pankin etuoikeutettuja osakkeita suunnatun osakeannin tapaan.

Mielestäni valtion suora omistus pankeissa minimoi valtion pankkituen kautta veronmaksajille mahdollisesti koituvia kokonaistappioita ja samalla valtion suora omistus osakepääomaan on pankkien asiakkaiden pelastamiseksi vähintään yhtä hyvä pankkituen muoto kuin hallituksen esittämä pääomalaina. Pääomatuen tarvetta ei arvioitaisi yksittäisen pankin näkökulmasta, vaan valtion tehtävänä olisi arvioida koko rahoitusmarkkinoiden tilaa. Tästä syystä aloitteeseen on kirjattu valtiolle myös oikeus määrätä pankki toteuttamaan valtiolle suunnattu osakeanti, ellei pankki hanki pääomasijoitusta muualta.

Osakeomistus ulkomaisten pankkien suomalaisissa tytäryankeissa ei toisi osuutta koko kon-

sernista, mutta antaisi valtiolle osakkuusaseman kautta oikeuden tytäryhtiön myöhempään arvonnousuun.

Ehdottamamme malli mahdollistaisi valtion osallistumisen osakkeiden arvonnousuun, jos valtio myöhemmin päättäisi luopua niistä maailmanlaajuisen rahoitusjärjestelmän ja talouden ahdingon hellittäessä. Muiden kuin osakemuotoisten pankkien tapauksessa pankin liiketoiminta siirrettäisiin ensin osakeyhtiömuotoiselle perustettavalle pankille, jonka osakkeita merkitsivät valtio sekä tarkoituksenmukaisessa laajuudessa muu omistaja.

Valtionomistus antaisi valtiolle mahdollisuuden käyttää omistajaohjausta tarkoituksenmukaisella tavalla ja laajuudessa yhteiskuntamme hyväksi.

Viimeisen vuoden kokemus on opettanut, että pahimmillaan valvoton ja suitsimaton sekä äärimmäiseen riskinottoon kannustava rahoitusjärjestelmä ei ole vakaalla pohjalla, vaan johtaa kansantalouden vakaviin häiriöihin, jopa syvään lamaan, ja siirtää kustannukset veronmaksajien kannettaviksi. Vaikka onkin selvää, että tarvitaan kansainvälistä sääntelyä ja valvontaa, ehdotan kuitenkin tähän lakiin erityistä säännöstä kannustinjärjestelmien järjestyttämiseksi.

Vastalauseessa ehdotettu lakiehdotus koskisi sekä toiminnaltaan terveitä ja vakavaraisia talletuspankkeja että niitä, jotka kokonaisuudessaan tulisivat valtiolle.

**Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen (Vastalauseen lakiehdotus).*

*Vastalauseen lakiehdotus***Laki****valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

**1 §***Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (121/2007) tarkoitettujen osakeyhtiömuotoisten talletuspankkien ensisijaisten omien varojen vahvistamiseksi tehtävistä valtion pääomasijoituksista.

Se, mitä edellä on sanottu osakeyhtiömuotoisista talletuspankeista, koskee myös sellaista uutta talletuspankkia, jolle mainitussa laissa tarkoitettujen omistusyhteisöjen taikka osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1504/2001) tarkoitettujen osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön liiketoiminta on siirretty.

**2 §***Valtion pääomasijoitus*

Valtio voi tämän lain mukaan merkitä osakkeita talletuspankista tai määrätä, ellei talletuspankki hanki pääomasijoitusta muulla tavoin, suunnatun osakeannin valtiolle talletuspankissa, jolle on myönnetty toimilupa Suomessa, tai uudesta talletuspankista, jolle tällaisen pankin liiketoiminta on siirretty, siinä tarkoituksessa, että talletuspankin omien varojen voidaan tämän jälkeen katsoa olevan riittävät ja että ne ovat vähintään luottolaitostoiminnasta annetun lain 55 §:n 1 momentin mukaisesti laskettujen riskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen vähimmäismäärän suuruiset sekä, jos liikkeenlaskijaan sovelletaan mainitun lain 76 §:ssä tarkoitettua konsolidoitua vakavaraisuusvaatimusta, sen konsolidoidut omat varat ovat vähin-

tään mainitun lain 76 §:ssä säädetyn konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärän suuruiset.

**3 §***Sijoitusten määrä ja ehdot*

Valtiolla on oikeus merkitä osakkeita enintään neljän miljardin euron määrään asti taikka valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen tai valtuuksien puitteissa.

Merkitsemisehtojen on täytettävä tämän lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyt vaatimukset.

**4 §***Äänivalta ja osinko*

Valtion merkitsemien osakkeiden äänivalta ei saa olla huonompi kuin äänivaltaisimman osakelajin äänivalta eikä oikeus osinkoon huonompi kuin vastaavan osakkeen oikeus osinkoon.

**5 §***Tarkemmat säännökset ja valtioneuvoston päätökset*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään osakkeiden merkinnälle asetettavista ehdoista sekä niiden merkitsemiseen ja hoitamiseen liittyvistä toimista.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää tässä laissa tarkoitettua osakemerkinnästä. Päätös voidaan myös tehdä ehdollisena. Valtioneuvoston yleisistunto voi määrätä valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin suorittamaan osakkei-

den merkitsemiseen ja hoitamiseen liittyvät tehtävät.

Valtiovarainministeriö käyttää tämän lain nojalla hankittujen osakkeiden antamaa omistajavaltaa ja nimeää jäsenet laissa tarkoitetun talletuspankin hallitukseen.

Valtiovarainministeriön tulee huolehtia siitä, että tämän lain tarkoittamassa pankissa sovellettavat kannustinjärjestelmät suosivat pitkähkön ajan kannattavuutta ja poikkeuksellisen suurten riskien välttämistä.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyistä asioista voidaan antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita myös valtiovarainministeriön päätöksellä.

## 6 §

### *Osakkeista luopuminen*

Valtion tämän lain nojalla merkitsemistä osakkeista voidaan luopua vain eduskunnan erikseen antamalla suostumuksella.

## 7 §

### *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain nojalla voidaan merkitä osakkeita enintään 31 päivään joulukuuta 2010 asti.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Matti Kangas /vas

## VASTALAUSE 2

**Perustelut**

Hallituksen esitys valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin merkitsee veronmaksajien riskilainan antamista pankille, mikäli se ajautuu vaikeuksiin. Seuraava askel kriisipankin osalta on sen ottaminen Valtion vakuusrahaston toimesta valtion haltuun.

Lakiesitys tarkoittaa tosiasiallisesti pääomalainaa, jonka takaisinmaksulla ja korolla on heikko turva. Valtio ei saa vastinetta lainalle eikä todellista päätösvaltaa tuettavassa pankissa.

Suomessa pankkitukea jaettiin 1990-luvun alussa kymmeniä miljardeja silloisia markkoja. Tukivaroja saatiin vain osittain takaisin. Tuella ehkäistiin pankkien konkurssit ja pelastettiin pankkien omistajien edut. Tuhannet asiakkaat sen sijaan ajautuivat syviin vaikeuksiin. Eräissä muissa maissa valtio otti kriisipankkeja haltuunsa ja turvasi näin sekä yksityis- että yritysasiakkaiden aseman. Laman jälkeen valtio myi nämä

pankit, eivätkä veronmaksajat ja pankin asiakkaat joutuneet kärsimään.

Mahdollisiin pankkien vakavaraisuusongelmiin varauduttaessa Suomessa tulee käyttää Valtion vakuusrahastosta annetun lain mukaista menettelyä. Se vastaa esitettyä paremmin sekä pankkien asiakkaiden että veronmaksajien etuja. Siksi hallituksen esitys valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin tulee hylätä. Hylkäystä puoltaa myös se, että Suomen pankkitoiminnasta noin 70 % on ulkomaisessa omistuksessa eikä ole perusteltua tukea edes välillisesti veronmaksajiemme varoin pankkien ulkomaisia omistajia.

**Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotus hylätään.*

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Toimi Kankaanniemi /kd  
Markku Uusipaavalniemi /kesk

## VASTALAUSE 3

**Perustelut**

Pankeille pääomatukea myönnettäessä ehtojen tulee olla tiukkoja. Erityisesti olisi pitänyt huolehtia siitä, että ehdot ovat Suomen valtion edun mukaisia niissä tapauksissa, joissa laina annetaan enemmistöltään ulkomaisessa omistuksessa oleville pankeille. Hallitus ei ole onnistunut määrittelemään esityksessä suomalaista pankkia niin, että pankkien pääomatuen siirtyminen ulkomaille voitaisiin estää. Pankin asiakkaitten eduista ei ole esityksessä huolehdittu. Esityksessä olisi pitänyt olla selkeät ja tiukat ehdot, joilla pankeille syntyneitä kustannuksia ja tappioita ei siirretä asiakkaiden maksettavaksi mm. palvelumaksujen ja lainamarginaalien muodossa. Niin ikään esitys ei turvaa millään lailla kriisipankkien yksityisasiakkaiden tai yritysten asemaa. Näissä tapauksissa asiakkaiden luottoja ei saisi irtisanoa.

Esitykseen sisältyy joukko kohtia, joihin ei valiokuntakuulemisessa saatu riittävää selkeyttä. Pääomasijoitusten määräksi arvioidaan esityksessä 4 miljardia euroa, vaikka 2 miljardinkin määrää voidaan pitää riittävänä. Eduskunta ei saa antaa etukäteen liian suurta valtuutusta, koska hallituksen 4 miljardista suurin osa voi mennä Nordealle ja Danske Bankille ja ulkomaille. Valtion edustus tukea saavien pankkien hallituksessa pitää toteuttaa välittömästi tukipäätöksen jälkeen eikä vuoden viiveellä, kuten hallitus esittää.

Hallituksen talouspolitiikalla talouden kriisi on syventynyt ja sosiaalinen eriarvoisuus kasvaa. Tehokkain toimi myös pankkien toimintaympäristön tervehdyttämisen kannalta on pankkien asiakkaiden taloudellisen tilanteen korjaaminen. Nyt tarvitaan todellisia elvyttäviä toimia kotimaisen kysynnän vahvistamiseksi sekä työttömyyden kasvun hillitsemiseksi. Rahaa tulee ohjata infran rakentamiseen, sosiaali-, terveys- ja koulurakennusten aikaansaamiseksi ja peruskorjaamiseksi. Tämä on myös parasta pankkien toimintaympäristön elvytystä.

On tärkeää kiinnittää huomiota finanssivalvonnan laatuun ja resursseihin. Tältäkin osalta lakiesitys jää puutteelliseksi. Haasteet ovat jatkossa suuret, joten tarvitaan jatkuvaa ja kattavaa valvontaa kotimaassa sekä hyvää kansainvälistä valvontayhteistyötä. Erityisesti systeemiriskien torjunnassa kansainvälistä yhteistyötä sekä keskuspankkien että valtiovarainministeriöiden kesken on lisättävä. Finanssivalvonnan henkilöstöresursseja on välittömästi vahvistettava ja turvattava valvonnan rahoitus. Hallituksen olisi pitänyt tehdä selkeitä muita korjaavia toimia, mm. vakavaraisuutta vahvistavia toimia alan kansainvälisissä yhteistyöjärjestöissä.

**Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiesitys valtion pääomasijoituksesta talletuspankkeihin hylätään.*

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Jouko Skinnari /sd  
Sirpa Paatero /sd